

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 15 • Maribor, sobota, dne 19. februarja 1938 • Leto XIII

Inženjska zbornica — za splošno delovno dolžnost

V nedeljo se je vršilo prvo letno zborovanje zveze inženjskih zbornic. Na zborovanju je povedal minister Stošovič, da vlada pripravlja velika javna dela. To je vzpodbudilo gospode inženjerje, da so predlagali resolucijo za uvedbo splošne delovne dolžnosti, kakršna je uvedena v Nemčiji, Bolgariji in drugod. Resolucija je bila sprejeta.

Resolucija pomeni jako majhno socialnopolitično inteligenco, ki želi, uvede sistem policijskega režima nad delavstvom in za delavstvo mezdne in delovne razmere, ki niso primerne niti za najmanj kulturnega človeka. Kaj naj drugega hočejo gospodje, če ne to?

Kulturni ljudje se s takimi metodami ne morejo strinjati. Tudi gospodarsko so povsem napačne. Najprej je delavstva in delavoljnih v izobilju. Saj celo uradna statistika priznava, da jih je v državi vsaj 100.000 nezaposlenih.

Gospodarsko je pa taka rešitev tega vprašanja sicer prinesla ugodnost, da so bila javna dela izvršena poceni in da so podjetniki imeli silno velike dobičke. Drugo gospodarstvo, ki je trpelo zaradi pomanjkanja konzuma, pa je pešalo in delavci so bili, ko so delo končali, naği in bosi in brez denarja. Po končanem delu pa je bila nezaposlenost še večja. To je logično, jasno in znano vsem kulturnim ljudem, ki poznajo zakone gospodarstva in zlasti naloge človeške družbe v socialnopolitičnem oziru.

Žalostno je, da sprejema zborovanje inteligentov, ki bi morali te stvari poznati, tako resolucijo.

Reforma Društva jeseni narodov

V Ženevi sta velesili Francija in Anglija odločno nastopili proti reformi Društva narodov sedaj in sta s tem dosegli, da je odsek po daljši razpravi vprašanje reforme odgodil. Male države so načelno za Društvo narodov, pogrešajo pa pravo zaščito.

Vprašanje reforme Društva narodov utegne priti v razpravo šele v jesenskem zasedanju v septembru mesecu.

Predsednik vlade obljublja

rešitev hrvaškega vprašanja

Na večeru pododbora predsedni-kove stranke je predsednik senata dr. Mažuranič omenjal spravo s Hrvati.

Predsednik vlade dr. Stojadinović je nato obljubil, da bo skušal pospešiti rešitev tistega, kar je pri nas znano z imenom hrvaško vprašanje.

70 odstotkov vsega kapitala v naši industriji je tujega izvora, t. j. okoli 2.31 milijard dinarjev. Skupna vsota kapitala znaša 3.4 milijard dinarjev. Računajmo, da se ta kapital obrestuje samo po 5 odst., kar znese letno preko 100 milijonov dinarjev. To je davek, ki ga plača naše ljudstvo inozemstvu.

Kljukasti križ nad Avstrijo

Demokracija, zberi svoje sile!

Kanceler dr. Schuschnigg — kako dolgo še?

Skoro točno ob štiriletnici nasilnega zloma vstaje avstrijskih delavcev, se je dopolnila usoda avstrijskega klerofašizma. Avstrijski klerofašizem je bil primoran odpreti vrata v deželo svojemu najhujšemu sovražniku — nemškemu nacizmu

in položiti orožje.

Tak je dejanski položaj v Avstriji po sestanku avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga s Hitlerjem na Obersalzbergu, vstopom rjavih srajc v dr. Schuschniggovo vladu, v vojaško organizirano domovinsko fronto ter po objavljeni amnestiji za rjave morilce stvaritelja klerofašistične Avstrije, dr. Dollfussa.

Kar je še ostalo od klerofašistične Avstrije, je samo videz

in vprašanje kratkega časa je, kdaj bo rjavi nacizem pomedel tudi poslednje, kar še spominja na klerofašistični režim, t. j. tistih par imen, brez vpliva in moči, ki služijo danes za okvir rjavemu portretu. — Suneč na levo, proti socialni demokraciji, ki ga je tvegala oblasti željni klerikalizem v l. 1934, s. D. Vatikana in klerofašizma se mu je grdo osvetil. Računi velikega državnika, malega Dollfussa in njegovih prišepetovalcev so se izkazali vseskozi pogrešni.

Socialna demokracija je bila hrbtenica svobodne, neodvisne republike. brez hrbtenice ni Avstriji več življenja.

Avstrijski klerikalizem je upal, da mu bo v stiski pred nemškim fašizmom prišla pomoč z onostran Brennerja. Zlom klerofašistične Avstrije pomeni

najhujši udarec za politiko Vatikana. Vatikan, ki je smatral Avstrijo za

domeno rimske cerkve, je izgubil to postojanko. V boju s poganskim nemškim fašizmom je to zdaj njegov drugi občutni poraz zanj sta izgubljeni Nemčija in Avstrija. Njegov vpliv je omejen na ozek pas Apeninskega polotoka, toda ta vpliv je vezan na en pogoj: priznanje nadoblasti črnih srajc in sodelovanje z režimom.

Socialna vrenja po vojni so vznemirila vatikansko hierarhijo. Svočas na strani fevdalcev, v modernem veku na strani kapitalizma, kot od je staval Vatikan na fašizem, kot novo formo državne oblasti

Stavil je na napačno karto. Ko je spoznal zmoto, je skušal doseči korekturo fašizma: s sodelovanjem v Italiji, s pogajanjem v Nemčiji, s formiranjem lastnega fašizma v Avstriji. Pogajanja z nemškim fašizmom so se razbila, v Avstriji je moral kapitulirati, preostalo mu je samo še, da izbira med sodelovanjem ali nesodelovanjem v Italiji.

Dogodki v Avstriji pomenijo alarm za demokracijo v Evropi.

Našli se bodo nemočni in se tolažili s tem, da je udar nemškega fašizma v Avstriji paraliziran, ker je z odstranitvijo Gogovega režima, s pomočjo Anglije in Francije, izločen njegov vpliv v Romuniji in s tem neposredna nevarnost na jugovzhodu Evrope.

Drugi zopet, da se karkoli opravičijo, bodo morda celo pozdravili to rešitev, češ, da je na ta način likvidirano habsburško strašilo v Avstriji in v nasledstvenih državah, četudi vedo, da mrtvi ne morejo biti opasni živim.

Toda:

Včeraj se je zrušila Avstrija pod pritiskom rjavega fašizma.

Hitlerjevci v avstrijski vladi

Dunaj je moral kloniti pred grožnjami Berlina.

Razgovor med Hitlerjem in dr. Schuschniggom v Berchtesgadenju je završil dramatično. Avstrijski kancler je moral skleniti mir z nemškim fašizmom in sprejeti v svojo vladu njegove izrazite zastopnike, ker je za slučaj odklonitve Berlin zagrozil, da bo nemška vojska vkorakala v Avstrijo.

V novo vladu so vstopili nacisti: notranji minister Seys-Inquart, dose-danji nacistom prijazni notranji minister dr. Gleise-Horstenau je postal minister brez listnice in kot tajnik za industrijo bivši polkovnik L. Step-ske-Doliva.

Po navodila v Berlin.

Novi notranji minister je odšel po navodila v Berlin.

Amnestija.

Vlada je pomilostila vse politične jetnike nacistične.

Pripravlja se amnestija za vse nacistične emigrante.

In seveda židje...

Iz napovedi rajhovskih listov se more posneti, da pripravlja režim udarec proti židom, predvsem proti njihovu tisku.

Irska in Velika Britanija

se bosta pobotali.

Irska, pokrajina severne Anglije, se že desetletja bori za svojo neodvisnost od Anglije. Te dni so se zopet vršili razgovori med zastopniki Irske, ki je že proglasila svojo neodvisnost. Irska zahteva še priključitev Ulstra, potem pa preneha s carinsko vojno, ki traja že šest let. Sporazum pa se ni dosegel ter so se pogajanja odgodila, ker so v zahtevah nepremostljive razlike. Vprašanja, ki ne soglašata obe deželi o njih, se predložijo strokovnjakom v preučevanje in stavljenje predlogov.

Urejevanje spora med Irsko in Veliko Britanijo je prav poučna za-

Ali bo klerikalizem še naprej vodil boj proti režimu demokracije v Franciji, podpiral prodiranje fašizma na Pirenejski polotok, japonskega imperijalizma na azijsko celino, naklepe nemškega fašizma proti vzhodu, povečeval avtoritativne režime, se norčeval iz demokracije in plediral za sodelovanje s fašizmi.

In socialisti?

Mi socialisti se pa zavedamo: za demokracijo v Evropi bide dvanajsta ura, dvanajsta ura za svobodo vseh narodov, ki hočejo varovati svojo samostojnost, za vse človeštvo, ki hoče ohraniti svoje dostojanstvo in kulturo.

Zato: demokracija, zberi svoje sile!

Zopet eden izmed sovjetskih diplomatov. Iz Bukarešte izginuli sovjetski diplomat Butenko se je sedaj javil iz Rima. Pravi, da je ušel tjakaj pred zasledovanjem ruske tajne policije. Kaj ima na vesti, oz. česa ga dolže, ni znano. Res pa je, da so v Rusiji upokojitve diplomatov redke. Z vsakim, kdor kaj zagreši, napravijo kratek proces, dočim takega v drugih državah penzionirajo. Tudi slučaj Butenko kaže, da vladajo v Rusiji precejšnja nasprotstva v režimu samem, ki pa jih je težko popolnoma razumeti. Vesti o Rusiji pa ni mogoče vedno kontrolirati.

Šef angleške propagande, obenem glavni diplomatični svetovalec, je postal Robert Vansittart. Anglija je organizirala propagandno službo kot protiutež Italiji in Nemčiji, ki širita Angliji neprijazno propagando zlasti med kolonijalnimi narodi.

Volitev patrijarha

bo v Beogradu dne 21. t. m. Pravoslavna cerkev in vlada sta se sporazumeli po sporu zaradi konkordata in ukinitvi medsebojnih sankcij. Volitve se bodo zaradi tega vršile po dogovoru s kraljevo vladu z dne 11. aprila 1930. Kraljevo namestništvo je odlok o volitvah patrijarha podpisalo.

1.827.607 brezposelnih je v Angliji. Izza 13. decembra 1937. je njihovo število naraslo za 166.204.

Večji boji na severu in jugu Položaj pred Saragoso

Dasi poskušajo nacisti odvrniti pozornost republikancev in svetovne javnosti od dogodkov na teruelški in vobče na aragonski fronti, ki poteka od Teruela proti Saragossi, Huesci in do francoske meje, s tem, da napadajo na jugu v Estramaduri (pokrajina, ki meji na Portugalsko) ter Andaluziji (v kateri ležita mesti Granada in Cordoba), je vendar vedno očitneje, da je odločilne važnosti baš aragonska fronta.

V poslednjih dneh so oživali boji na višinah okoli Saragosse in Huesce (trdnjave, ki brani dostop do Saragosse) ter v dolini reke Ebro, ki teče mimo Saragosse. Republikanci so od-

daljeni od Saragosse, kjer je štata 5. nacistične armade, 4,8 km zračne črte, najbližje republikansko letališče pa 10,2 km. Huesca je obkoljena in zvezana s Saragoso samo z ozkim koridorjem, ki pa leži pod ognjem republikanskega orožja.

Nacistično vojno poveljstvo skuša odvrniti republikance od Saragosse z napadi pri Teruelu, ki pa ne uspeva.

Tudi na jugu so republikanci zavzeli stare pozicije, ki so jih v prvem navalu sovražnika izpraznili. Pri Granadi pa republikanci še vedno napredujejo.

Jezuiti se selijo iz nacistične Španije

Položaj jezuitov v nacistični Španiji, kamor so se vrnili z dovoljenjem generala Franca, je postal nevzdržen, in so se odločili zopet odpotovati. Režim generala Franca, v katerem se čuti tudi nemški vpliv in pa sovražno razpoloženje proti Baskom, onemogočuje jezuitom vsako delovanje. — Jezuitskemu patru Laburu iz Belgije so nacisti prepovedali prihod v Bilbao, ker je znan radi svojega zavze-manja za Baske.

—)(—

Jugoslavija.

Ob spominu na krasne dneve, ki so jih naši udeleženci doživeli v Pragi ob priliki zadnje Delavske Olimpijade, se je že več naših sodrugov javilo, da bi se radi udeležili tudi letošnjih socialističnih slavnosti v Pragi. Skušali bomo v to svrhu organizirati skupen izlet z avtobusom, s katerim bi se odpeljali iz Maribora v Prago 3. ali 4. junija in se vrnili 7. junija.

Pozivamo pa sodruge in sodružice, da se v čim večjem številu pridružijo temu izletu in začno takoj štediti v to svrhu, si oskrbijo potrebne dopuste in javijo takoj svojo udeležbo na naslov Adolf Jelen, Maribor, Ruška 5, kjer dobe tudi vsa pojasnila.

Velike delavske svečanosti v Pragi

Proslava 60letnice soc. dem. stranke

V Pragi se že par mesecev pripravljajo na mogočno proslavo 60letnice čehoslovaške delavske socialnodemokratske stranke, ki se bo vršila v dneh od 4. do 6. junija 1938.

K tej proslavi se bodo združile vse čehoslovaške socialdemokratske politične, pa tudi strokovne, kulturne, telovadne, združne in druge organizacije.

V to svrhu so ustanovili v Pragi poseben prireditveni odbor, katerega je podrejenih nebroj pododborov po vsej Čehoslovaški republiki. V službi propagande za čim veličastnejši potek slavnosti so vsi socialistični časopisi, vsa društva in organizacije, najodličnejši predstavniki socialno demokratičnega pokreta, pa tudi čehoslovaški radio, v katerem od časa do časa predavajo o pripravah za te slavnosti.

Vrhunec slavnosti bo mogočen spreved v nedeljo, dne 5. junija, ki bo posebno umetniško sestavljen iz 4 delov ter se ga bo udeležilo nad 80.000 ljudi, med njimi v novih krojih telovadci Delavskih telovadnih združenj (DTJ).

Geslo slavnosti je:

»Delavstvo republiki — republika delavcem!«

Mi bomo o pripravah te slavnosti še pisali in prinašali tudi slike.

Potrebno pa je, da bo na teh proslavah v Pragi častno zastopana tudi

Doma in po svetu

Dr. Dobovišek v parlamentu. V parlament je prišel na dr. Mačkovi listi izvoljeni poslanec dr. Dobovišek. S tem bo dobil izplačane poslanske dijete za nazaj od dneva izvolitve.

Poslanec Franjo Novaković, ki je bil izvoljen na listi HSS (dr. Maček) je šel v narodno skupščino. Ob tej priliki pravi »Hrv. Dnevnik«, da ljudje niso izvolili Novakovića, da dvigne poslanske dijete, ampak da vodi dr. Mačkovo politiko. Novaković naj dvigne dijete, za dr. Mačka je pa pokopan. Na zborovanju v Djurdjevcu so zahtevali, da odloži poslanski mandat.

Država dolguje dravski banovini za bolnišnice Din 8.800.000, kakor posnemamo iz poročil na seji banovinskega sveta. Poslovanje bolnic razumljivo tak dolg občutno otežkočava, kar pa ne bi bilo treba, ker se prejemki države sploh znatno večajo.

Banovinskih bolnišnic je v Sloveniji 7 s 1860 posteljami. Hiralnici pa samo dve v Vojniku in Ptuj. Zdravilišča pa na Golniku, v Dobrni in Rogški Slatini.

Za gradnjo cest prispeva Slovenija 13 do 14 odst. vseh dohodkov državnega centralnega fonda, dobi pa povrnjenih 3 odst.

Še nekaj vesti iz banovinske seje. V dravski banovini je 120.000 koles, 2289 potniških in 856 tovornih avtomobilov. — Tujih državljanov je v banovini 18.805 in sicer 9664 italijanskih, 4300 avstrijskih, 2606 čehoslovaških in drugi. — Ciganov je 2200 (od teh 600 iz drugih banovin). — Glede javne varnosti pravi poročilo banovine, da je bilo umorov in ubojev 82, detomorov 21, težkih poškodb 700, požigov 200, tatvin 6500. — Samomorov je bilo v banovini 234.

Toča in poplave v Sloveniji so v lanskem letu povzročile 70 milijonov dinarjev škode.

Novo tvornico za emajlirano posodo nameravajo graditi neke med Brodom in Siskom. Ali z Westnom ali brez Westna in proti Westnu?

Petrolejski vrelci v Romuniji usihajo. Geologi trdijo, da bodo petrolejska polja v Romuniji v prihodnjih

Minister socialne politike ing. Nečas (v sredini) s tajnikom soc.-dem. stranke s. Bergerjem (levo) in poslancem s. Revayem iz Podkarpatske Rusije (desno).

Izdali so celo na gramofonskih ploščah govore socialističnih prvakov kot predsednika senata, s. dr. Soukupa, ministrov inž. Nečasa, železniškega ministra Bechyne in pravosodnega, dr. Dererja, strankinih poslancev in senatorjev V. Dundra in V. Hampla ter predvajajo te govore po deželi, kamor ti voditelji delavstva ne morejo priti vsled preobremenosti z drugim delom.

A. M. de Jong:

96

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Vrč se je zopet vsedel, položil lok po dolgem pred se in je začel z majhnim nožičem rezati vanj črke. Radovedno je gledal Mereyntje poleg, čim dalje pa je gledal, tem bolj je buljil z očmi. Dokler ni, nekoliko poševno in krivo, kot da bi se premetavale črke veselja pijane, stalo pred njim zapisano:

»Ta lok je izrezal Vrč za Mereyntjeja Geysena.«

Mereyntjeju se je zdelo, kot da je lok, ki je bil že sam na sebi čudovit, poslal s tem še stokrat dragocenejši; razposajeno je plesal okoli mize, dokler ni stopil Pollu na rep, ki je glasno cvileč planil pokonci in kazoč zobe hotel šavsniti po njem. Urno kot podlasica je skočil Mereyntje Vrču med kolena, ki ga je prestregel z rokama in za trenutek pritisnil na prsi. Njune oči so si bile blizu in Vrč se je smejal. Njegov obraz je bil mehke, kot obraz ljubeče matere; otožnost, ki ji ni vedel vzroka, mu je težila srce in kalila oči. Skoro osramočen je porinil malega dečka od sebe, k Pollu, ki je mahajoč z repom, s povešinami

ušesi, prosil oprostjenja. To je Mereyntjeju vtilo novega poguma in strogo je rekel:

»Pridi sem, ti zlodej, mene se upaš ugrizniti, kaj? ... Vlezi se. Mrtev, čisto mrtev! ... Hitro, ali bo kaj! ... čisto mrtev! ... Takooo!«

Pokorno se je iztegl veliki kuža po tleh; pobesil je debeli, košati rep, od sebe je pomolil vse štiri, oči je zaprl in obležal nepremično.

Zmagoslavno je pogledal mali krotilec živali svojega prijatelja. Ta zmagal ga je zopet popolnoma spravila s Pollom in prijazno je rekel:

»Pa je vendarle priden psiček, Vrč, kaj? ...? Daj mi košček slanine zanj, ker je tako ubogljiv.«

In prav tako pokorno je stopil divji lovec k omari in odrezal kos slanine. Sedaj je smel tudi Poll zopet oživet, in previdno, samo z ustnicami, kakor je bil vajen donašati žive ptice, ne da bi jim poškodoval krila, je smel vzeti Mereyntjeju iz roke slaščico, košček za koščkom.

Nato sta sedla zopet k peči; Vrč je pihal dim iz črnooščane porcelanske pipe, Mereyntje pa je cuzal podolgovato skorjo cimeta in si domišljal, da kadi smodko. Poll je ležal iztegnjen na tleh med njima. Na glavo jima je sijala rumena luč svetilke in mir je blagodejno vplival na njuna srca. Toda Mereyntje ni mogel nikoli dolgo molčati; ko je opazil, da se je prijatelju počasi zmračilo čelo, je nenadoma rekel:

Kitajci nudijo žilav odpor

in so pogнали Japonce pri Šantungu.

V provinci Šantung (zapadno od Šangaja) so Kitajci izvojevali večjo zmago nad Japonci in osvojili mesto Cining. Japonci se še vedno umikajo. Izgube so na obeh straneh zelo velike. Kitajci so zajeli mnogo plena.

Japonci pa napredujejo ob progi Peiping (prejšnje cesarsko glavno mesto)—Hankov.

Izgleda tudi, da bodo japonske čete tvegale naskok na Kanton, glavno mesto južne Kitajske, z morja.

10 do 20 letih izčrpana. Lansko leto se je prvič pokazalo, da bi utegnili biti ta domneva resnična. V primeri s prejšnjim letom se je nateklo nafte le 7,1 milijonov ton ali za 17 odstotkov manj.

Novo sredstvo proti tuberkulozi sestojče iz gotovih delov jodoforma in guajakola je iznašel docent Sailer v Budimpešti. Zdravilo se je izkazalo v 70 odst. slučajev odlično le pri 4 odst. bolnikov je ostalo brez učinka.

Otrok ne pustite strašiti. V Londonu so prepovedali otrokom obisk filma »Snegulčica in sedem pritlikavcev«, češ, da utegnejo posamezne scene vzbuditi pri otrocih grozo in strah, kar bi lahko imelo kvarne posledice za zdravje otrok. Otroci smejo k filmski predstavi le v spremstvu starišev, ki seveda s tem prevzamejo tudi vso odgovornost.

Jesenice

S. Malej Valentin mrtev

Dne 14. t. m. okrog 12. ure je umrl na Koroški Beli po kratki bolezni s. Malej Valentin. Pokojnik je bil znan delavec v strokovnih organizacijah SMRJ., bil je obratni zaupnik in daljšo dobo tudi glavni zaupnik delavstva na Javorniku pri KID., bil je sodelavec v delavskih kulturnih organizacijah, zelo se je zanimal za delavske gospodarske organizacije ter je bil dolga leta član načelstva »Splošne gospodarske in konzumne zadruge za Gorenjsko, r. z. z. o. z.« ter nad vse marljiv član krajevnega odbora prodajalne Koroška Bela, kot človek pa zaveden sodrug, dober in zvest prijatelj, značajan in dobrodušen človek. Pred dvema letoma je bil operiran na želodcu in črevesju, vendar se je zadnje leto čutil zdravega ter močnega, da je brez vseh težav delal, v četrtek pa je nenkrat začutil slabosti ter je v treh dneh umrl zaradi oslabelosti, ker ni mogel ničesar zavžiti. S. Malej je bil v najlepših letih, umrl je star 44 let ter je delal v tovarni KID. 28 let.

Kako je bil pokojnik priljubljen, je pokazal tudi pogreb, ki se je vršil v sredo, dne 16. t. m. Na zadnji poti je spremljala pokojnika velika množica sodrugov in prijateljev, sodelovala je godba kovinarjev, javorniški pevci so zapeli tri žalostinke, na čelu spreveda je šel rdeči prapor podr. SMRJ. na Jesenicah, bili so v sprevedu krasni venci z rdečimi trakovi, ob grobu se je pa od pokojnika poslovil s. Cvetko Kristan. Malokatero oko je ostalo suho.

Pokojnikovim svojem izražamo iskreno sožalje, pokojnemu sodrugu Tinetu naj bo pa zemljica lahka.

Usak teden da lahko vsakdo 1 din

20 tednov po 1 din da 20 din letne članarine »Čankarjeve družbe«

»Gotovo misliš na ječo, Vrč?«

Počasi se je ozrl Goort z motnim pogledom nanj:

»Zakaj?«

»Ker tako temno gledaš.«

Še bolj so se naježile Goortu obrvi nad majhnimi očmi in šele čez dolgo časa je sledil odgovor:

»Ne, dečko, na ječo pač nisem mislil. Na čisto nekaj drugega sem mislil, na nekaj, kar je še mnogo huje kot ječa.«

»Le pazi se, Vrč, da ne prideš zopet v zapor,« mu je pametno svetoval Mereyntje, »sedaj bi te še mnogo težje pogrešal kot prvič.«

Divji lovec se je smehljal; mali prekanjenec je mislil samo na svojo lastno osamljenost. Toda smeh je kmalu zopet izginil iz njegovega obraza, ko je rekel:

»Pa bi se kmalu na to privadil, Mereyntje. V družbi med drugimi ljudmi se človek hitro privadi vsemu... Ako bi sedaj moral zopet v zapor... potem bi bilo pač za dalj časa in ne samo za dva meseca...«

»Zakaj?« je vprašal Mereyntje prestrašeno.

»Mogoče za vedno,« je zatopljen dahnil Vrč tiho pred se.

(Dolje prihodnjič.)

Franc Pliberšek:

Četrta sanacija Bratovske skladnice

V teku dvanajstih let je rudarsko starostno zavarovanje doživelo že četrto sanacijo, pri čemer so se izvršile tudi večje ali manjše izpremembe v nezgodnem zavarovanju, dočim je bolniško zavarovanje ostalo skoro docela nedotaknjeno.

Nikdar se ni zavarovancem odkrito povedalo kako je s starostnim in ostalim zavarovanjem in kakšne sile ovirajo uveljavljanje vsaj do neke meje sprejemljivega pravilnika.

Tudi sanacija, ki naj bi se bila izvedla na podlagi rezultatov anket v dneh od 6. do 12. decembra 1937) in ki je bila uveljavljena z uredbo, z veljavnostjo od 1. februarja 1938, se je izvršila na enak način, ki je bil značilen tudi že za prejšnje sanacije. Namesto objašnjenja o dejanskem stanju zavarovanja, so nekateri dnevniki skušali vabiti krivdo za slabe določbe uredbe na tiste, ki so sami šele iz objavljene uredbe izvedeli, da se njihovih prigovorov ni upoštevalo. To je rodilo ogorčenje pri slabo ali sploh neinformiranih rudarjih in imelo za posledico, da se smatra novi pravilnik v celoti za nesprejemljiv.

Čuvanje članskih pravic.

Starostno zavarovanje se je z novim pravilnikom poslabšalo v toliko, da si reducirani rudar ali pa rudar, ki iz kakšnega drugega vzroka preneha biti član Bratovske skladnice, ne more neomejeno dolgo čuvati pridobljenih pravic, kot je bilo to mogoče poprej. Vendar je ta določba za enkrat prehodnega značaja. Če bo sanacija bratovske skladnice napredovala v istem tempu kot do sedaj, bo mogoče v teku par let brez nadaljnjega izpremeniti § 50 pravilnika. Dotlej bo malo bivših članov Bratovske skladnice, ki so si čuvali pridobljene pravice, prizadetih, a tudi za vse te velja določba, da je mogoče čuvati pravice, ki pripadajo članom, še tretjino odn. polovico članske dobe in to računamo od 1. januarja t. l. dalje. Polovica tistih, ki so si čuvali recimo 15 ali 20 članskih let, bo dosegla že po sedanjih določbi, ko je mogoče čuvati članske pravice še polovico tiste dobe, kolikor je znašalo članstvo, starostno mejo in s tem pravico do upokojitve. Drugi si bodo pa z vstopom v delo pridobili ponovne pravice do vstetja članstva, ki so ga že imeli pred prekinjenjem in samo majhen del je onih, ki bodo prizadeti, t. j. zgubili članska leta, ako ne bodo dobili dela ali imajo tako malo članskih let, da bi s čuvanjem tretjine ali polovice dobe, kolikor je znašalo njih članstvo, ne dosegli starostne dobe, ki je predpisana za upokojitve. Vse to pa seveda pod pogojem, da se pravilnik v doglednem času zopet ne spremeni, kar je zaenkrat malo verjetno. Najbolj so s tem prizadeti takozvani nestalni rudarski

delavci, ki jih imamo v sredini in na jugu države mnogo. Ozirni na te delavce so tudi vodili naredbodajalca pri določitvi sedanjega besedila § 50 pravilnika.

Vendar bi to ne smel biti razlog, da se je vneslo v pravilnik tako določilo.

Rentniki-delavci.

Z novim besedilom § 82 pravilnika so zelo prizadeti nezgodni rentniki, ki so jim bile s 1. januarjem 1938 ustavljene nezgodne rente, katere so se jim sedaj izplačevale v odstotkih priznane delanesposobnosti, ne glede na to, kakšno delo rentnik še opravlja. Nezgodno rento bodo prejeli samo še oni, ki jih podjetja vsled pohabljenosti niso hotela sprejeti nazaj v službo, ali ki so sploh za vsako delo nesposobni. Ni še jasno, ali se bo pri odmeri nadoknade izgubljenega zaslužka vsled utrpele nezgode vzelo za podlago akordni, povprečni ali kategorijski zaslužek, v vsakem slučaju bo pa ponesrečenec prizadet materijelno, za prenehanje bolečine ne bo prejemal ničesar, pa tudi ne za večji telesni napor pri delu, ki se javlja kot posledica pohabljenosti. Rentnike so smatrala podjetja vedno za manjvredne delavce, koliko očitkov morajo požreti radi svoje invalidnosti, sedaj pa jih pravilnik uvršča v vrsto zdravih delavcev. Za podjetja pomeni § 82 stoddstoletno sanacijo nezgodne blagajne, za katero plačujejo prispevke.

Poslabšanje § 82 v škodo nezgodnih rentnikov se je v novem pravilniku uveljavilo po prizadevanju večine delodajalcev, potem pa tudi vsled tega, ker merodajni činitelji pri ministrstvu za šume in rudnike niso mogli doumeti, zakaj bi pohabljeni delavec imel prav take ali pa še višje prejemke, vstevši nezgodno rento, kot zdrav delavec. Delavskemu zastopstvu ni uspelo prepričati merodajnih, da je ponesrečeni delavec opravičen, dobivati nezgodno rento, tudi tedaj, ako opravlja isto delo kot pred nezgodo.

Delavci, čuvajte svoje zdravje in ude!

Ne preostaja drugega, kot da se delavstvo iz tega uči in postane pri delu skrajno previdno ter tako čim bolj omeji nezgode. Prvo in glavno bodi: življenjska varnost, poostrejen rudarsko policijskih odredb in stroga kontrola nad varnostnimi predpisi pri delu. Odpraviti se mora vsa divja produkcija in sleherni priganjstvo. Čuvanje zdravja in življenja delavcev bo moralo biti še poostreno pravilo za oblastvene nadzorne organe pa tudi za organe podjetij.

(Dalje prih.)

Velenje

Važno predavanje za delavce se bo vršilo v nedeljo, dne 20. t. m. s pričetkom ob 9. uri dop. v restavraciji Rak. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen iz Maribora o Masaryku in socialni zaščiti. Delavci in delavke, pridite v čim večjem številu!

Vsem članom načelstva in nadzorstva, krajevnim odborom ter vsemu članstvu, kakor tudi našim prijateljem, sporočamo žalostno vest, da je umrl dne 14. februarja t. l. po kratki bolezni član našega načelstva sodrug

Malej Valentin

Pokojnika smo častno položili k počitku 17. t. m. ob 4. uri popoldne.

Zvestemu, prepričanemu in delavnemu zadržniku ohranimo časten spomin.

JESENICE, dne 16. februarja 1938.

Splošna gospodarska in konzumna zadruga za Gorenjsko r. z. z o. z. na Jesenicah

Pobrezje pri Mariboru

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 20. t. m. v dvorani Renčelj igro v 3 dejanjih »Užitkarji« z začetkom ob 7. uri zvečer. — Po igri prosta zabava. Igra prvovrstna godba. Sodrugi in sodružice ter ostali prijatelji vabljeni. Odbor.

Sportni klub »Slavija«, Pobrezje, priredi v soboto, dne 26. t. m. v prostorih gostilne Achtig na Tržaški cesti svojo vsakoletno maskerado »Noč v Turčiji«. Nagrada najboljših mask. Za obilen obisk se priporoča odbor.

Občni zbor Pogrebnege društva na Pobrezju se bo vršil v nedeljo, dne 20. februarja t. l., s pričetkom ob pol 9. uri dopoldne v društvenem prostoru gostilne Hren na Pobrezju, Aleksandrova cesta 24. — Načelstvo.

Studenci pri Mariboru

Redni občni zbor podružnice I. Delavskega kolesarskega društva bo v nedeljo, dne 20. t. m. Začetek ob pol 9. uri v društvenem lokalju Majhenič. Člani, podporni člani in ostala bratska društva vabljeni! Odbor.

Delavsko pevsko društvo »Enakost«, Studenci, priredi v nedeljo, dne 20. februarja 1938 v gostilni Grmek v Studencih predpustno veselico s peštrim sporedom. Pridite vsi! Odbor.

Tezno pri Mariboru

Prednaznani. »Vzajemnost« bo priredila v soboto, dne 26. februarja pri Felicu pustno veselico, nakar opozarjamo vsa bratska društva.

Potreba ureditve Meteljkove ulice za promet z vozovi. Na postaji je v letu 1937. vstopilo in izstopilo 130.000 potnikov. Sedaj pa je nujno potrebno, da se čimprej uredi Meteljkova ulica, po kateri bi se stekal ves glavni promet na vozovih in peš iz V. okraja mesta Maribora (kjer se nahajajo delavske kolonije) ter iz Zg. Radvanja, Nove vasi, Pekar in Studencev itd. proti kolodvoru. Sedaj morajo prebivalci iz omejenih krajev peš in z vozili po dolgih ovinkih na postajo Tezno in v tovarne ter nazaj, kar povzroča zelo veliko zamudo časa. Če se je našlo sredstva za potrebno, da se precej drago postaja, se naj zrtvuje še nekaj za to potrebno cesto. Pa tudi Aškerčeva ulica med vodovodom in gramozno jamo, ki vodi od Tržaške ceste proti postaji, je potrebno urediti, zlasti še, ker se bo spomladi gradila letališče na Teznu.

Kamnica

Vrbanova ulica, ki vodi iz Maribora proti Kamnici in na mariborski otok, ni razsvetljena, da liži skoraj v sredini mesta. V interesu ugleda mestne občine naj bi na tej cesti čimprej zažarela luč.

Zgornja Poljskava

Dramatski odsek »Prvega delavskega kolesarskega društva, podružnice Slovenske Bistrice« vprizori v nedeljo, dne 20. t. m. v gostilni Cizeli Jože Kranjčevu veseligrigro v dveh dejanjih »Detektiv Megla«. Začetek ob 15. uri. Vabljeni vsi.

Delavski pravni svetovalec

Zesteranje meničnega poročstva (Meža)

Vprašanje: Leta 1926 sem podpisal prijatelju menico kot porok. Šele sedaj je menični upnik poslal meni poziv na plačilo, češ, da dolžnik ni ničesar plačal. Jaz sem prvi obrok že plačal. Kedaj zastara poročstvo po menici? Ali sem dolžan plačati ostanek dolga?

Odgovor: Menično poročstvo zastara v 3 letih. Po preteku tega časa niste bili več dolžni plačati dolga. Če ste naknadno podpisali kako izjavo, s katero ste se obvezali k plačilu, ste seveda dolžni plačati ostanek dolga.

Prevzeto posestvo (Trbovlje)

Vprašanje: Po očetovi smrti sem prevzel posestvo jaz, moja mačeha pa je obdržala užitek in gospodarstvo do smrti. — Oče je, ko je še živ, plačal pri neki elektriški zadrugi ustanovni delež in je zato najel posojilo, čigar vrnitev sem jaz prevzel. Ustanovni delež bo zadruga čez nekaj let izplačala. Ali bom imel pravico do njega jaz ali moja mačeha?

Odgovor: Če je bil med zapuščinsko imovino vpoštevani tudi navedeni ustanovni delež, bo ta delež Vaša last, drugače pa se bo glede njega morala vršiti ponovna zapuščinska razprava in se bo delež med Vas in Vašo mater razdelil po zakonu, če ni oče te terjatve zapustil izključno Vam.

Pravica do vzdrževalnine (Celje)

Vprašanje: Moj nezakonski oče, ki je pred kratkim umrl, ni zame plačeval nikdar vzdrževalnine, pač pa je obljubil že kmalu po mojem rojstvu, da mi bo namesto tega v oporoki nekaj zapisal. Sedaj pa mi ni zapustil ničesar. Ali lahko zahtevam vzdrževalnino za nazaj od zapuščine?

Odgovor: Ker ste že poročeni in polnoletni, ne morete več zahtevati vzdrževalnine, tudi ne radi tega, ker se Vaš oče ni držal obljube in Vam ni ničesar zapustil.

Vrnitev posojila (Maribor)

Vprašanje: L. 1929. sem si izposodil od znanca Din 100 in sem mu jih pozabil vrniti. Dotični me do sedaj ni nič opominjal, sedaj me pa toži na vračilo.

Odgovor: Izposojeni znesek čimpreje vrnite, da Vam ne nastanejo nadaljnji stroški. Posojilo zastara šele v 30. letih.

Vložitev tožbe (Slov. Bistrica)

Vprašanje: Delal sem pri nekem podjetju v Guštanju in nisem dobil izplačane vse mezde. Tvrdka ima svoj sedež v Dravogradu. Pri katerem sodišču naj jo tožim?

Guštanj

Kovinarji! V nedeljo, dne 20. t. m. se bo vršil občni zbor SMRJ ob pol 9. uri dopoldan v prostorih pri Hladeju. Ne sme manjkati noben član, vabljeni vsi somišljeniki, poročal pa bo tudi oblastni tajnik. Sodrugi in sodružice, pozivamo vas, da se sigurno udeležite in pripeljete somišljenike, da bodo slišali poročilo delegata oblastne konference. Družnost!

Prevalje

Pevski koncert. »Vzajemnost« iz Guštanj priredi dne 20. februarja ob pol 4. uri v dvorani g. Rozmana pevski koncert z bogatim sporedom. Med odmoru sodeluje mladinski mandolinski zbor »Vzajemnosti« z Leš. Vstopnina običajna. Vabimo sodrugi in sodružice ter delavstvu naklonjeno javnost k obilni udeležbi.

Mežica

Občni zbor »Vzajemnosti« v nedeljo, dne 13. t. m. je bil prav dobro obiskan. Debata je bila prav živahna. Z malimi izjemami je bil izvoljen stari odbor. Staremu odboru gre vse priznanje in želimo tudi novemu, da nadaljuje započeto delo. — Pri tej priliki nismo pozabili na našo »Delavsko Politiko« in je s. Nabernik Martin II. nabral za tiskovni sklad Din 63. s. Travneker Karel pa Din 25. — Družnost!

Črna pri Prevaljah

Pustno zabavo priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 27. t. m. s pričetkom ob 6. uri zvečer v prostorih gostilne Knez-Krulac v Črni. Pri veselici igra šramel. Vstopnina Din 3.— Vabimo ne samo domačine, ampak tudi meziško delavstvo! Družnost!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Vabilo na

V. REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Konzumnega društva Vič

ki se bo vršil dne 23. februarja 1938 ob pol 8. uri zvečer v gostilni zadr. Miklič Antona, Tržaška c. 46, z običajnim dnevnim redom.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Cenj. občinstvo vljudno opozarjam na svojo

TRGOVINO S STARO KOVINO IN ŽELEZNINO

Nakup in prodaja rabljenih in dobrih strojev, nadomestnih delov itd. Upam, da si bom s solidnimi cenami in uslužno postrežbo pridobil zaupanje strank ter se priporočam

MAKS WEISS, MARIBOR
SLOVENSKA ULICA ŠTEV. 26